

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ว่าด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งการเสนอขอรับช่วยเหลือของหลักการต่าง ๆ ที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับความหมายของกิจการนักเรียนนักศึกษา ความสำคัญของงานกิจการนักเรียนนักศึกษา ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา งานแนะแนวอาชีพ และจัดหางาน งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานปกครองงานสวัสดิการและพยาบาล การจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

ความหมายของงานกิจการนักเรียนนักศึกษา

การที่สถานศึกษาจะสร้างเด็กให้มีคุณค่าขึ้นมาได้นั้น นอกจากจะต้องพยายามแสวงหาและจัดสรรความรู้ที่ดีมีประโยชน์มาสอนให้กับเด็กด้วยวิธีการสอนต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพแล้ว บุคลากรในสถานศึกษายังต้องช่วยเหลือดูแลให้เด็กได้มีชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุขในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เด็กสามารถเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และมีความเจริญงอกงามในทุกสภาพทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ไปได้อย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง งานเหล่านี้คืองานด้านกิจการนักเรียนศึกษานั้นเอง ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 1-3) ได้เสนอไว้ว่า ปัจจุบันคำว่ากิจการนักศึกษา (Student Affairs หรือ Student Personnel Work) และงานบริการนักศึกษา (Student Personnel Service) มีความหมายอย่างเดียวกันและใช้แทนกันได้ และกิจการนักศึกษาในแนวใหม่มองเห็นได้ชัดเจน 2 ประการ คือ ประการแรก กิจการนักศึกษาเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดมุ่ง

หมายทางการศึกษาของนักศึกษา และของสถานศึกษา ให้บรรลุความสำเร็จ
 ประการที่ 2 กิจกรรมนักศึกษาเป็นการวิเคราะห์หาแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ในการที่
 จะทำให้บรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา เอกชัย กี่สุขพันธ์
 (2523 : 197) เจริญ ไวรวิจนกุล (2523 : 86) ภิญโญ สาทร (2526 : 290) กิติมา
 ปรีดีติลล (2532 : 165) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าการบริหารกิจการนักเรียน คือการ
 ดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนใน
 ห้องเรียน ชีรวุฒิ ประทุมบรรพตน์ (2534 : 4) ได้นิยาม คำว่า การบริหารกิจการ
 นักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพการบริหารโรงเรียนในประเทศไทยทุกระดับ ว่า การ
 บริหารกิจการนักเรียนเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัด
 กิจกรรมนอกห้องเรียนปกติขึ้น เพื่อบริการให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาการด้าน
 ต่าง ๆ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 145) ได้ให้ความหมายว่า งานกิจการ
 นักเรียนนักศึกษา หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนนักศึกษาในด้านต่าง ๆ
 นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนในชั้นเรียน กิจกรรมดังกล่าวเป็นไป
 โดยความสมัครใจของนักเรียนนักศึกษา และไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชา
 ใดวิชาหนึ่ง เสริมวิทย์ ศุภเมธี (2531 : 2) ได้สรุปว่างานกิจการนักเรียนนักศึกษาคือ
 การจัดสวัสดิการ การให้บริการและการควบคุมดูแล ซึ่งสถาบันการศึกษา จัดขึ้นเพื่อ
 นักเรียนนักศึกษา กู๊ด (Carter V. Good, 1973 : 6) ได้ให้ความหมายว่า งานกิจการ
 นักเรียนนักศึกษา หมายถึงการจัดกิจกรรมทั้งหลายในสถานศึกษา ซึ่งนักศึกษามี
 ความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม นั้น ๆ กิจกรรมเหล่านั้นสถานศึกษาจะต้องสนับสนุน
 และการเข้าร่วมกิจกรรมจะไม่มีผลต่อการพิจารณาผลการศึกษา

สรุปได้ว่างานกิจการนักเรียนนักศึกษา คือกิจกรรมทุกชนิดที่สถาบันการ
 ศึกษาจัดขึ้นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนในห้องเรียนเพื่อเป็นสวัสดิการให้บริการและ
 ควบคุมดูแลนักเรียนนักศึกษา

ความสำคัญของงานกิจการนักเรียนนักศึกษา

การปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษานั้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมา
 ทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญมากอีกงานหนึ่งของสถานศึกษานอกเหนือ

จากงานด้านการเรียนการสอน ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2534 : 6) กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา มีความสำคัญมากทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโตสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนเป็นคนที่สมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกับคนและทำงานร่วมกับคนได้ดีในสังคม และช่วยให้นักเรียนนักศึกษาก้าวทันพลเมืองดีที่ประเทศชาติพึงปรารถนา อนุชา เทวราชสมบูรณ์ (2523 : 9) ให้ความเห็นว่า งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจะต้องสนับสนุน เพราะงานกิจการนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่ดีตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนเพื่อให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และนอกจากนี้ยังสามารถให้เพื่อนอันมีค่าแก่ชีวิตจิตใจของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ รู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดีมีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อารมณ์ที่มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างสัมพันธภาพกับคนในวัยเดียวกันหรือวัยที่แก่กว่าได้ คิดถึงช่วยเหลือให้ได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และสามารถที่จะดำรงตนได้อย่างมีความสุข กิติมา ปรีดีคิดล (2532 : 192) ได้สรุปว่า งานกิจการนักเรียนนักศึกษาจะช่วยพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพและมีความรู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เสถียร จันทบุตรธ (2520 : 13) ให้ความเห็นว่างานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดีอันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างจาก เสริมวิทย์ สุภเมธี, 2531 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานกิจการนักเรียนนักศึกษาไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กมีพลังกำลังแข็งแรง มีความสนใจหลายด้าน อยากแสดงออก และอยากรวมกลุ่มกันทำงานอย่างหนึ่งให้ปรากฏ โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ เยาวชนมีการตื่นตัว และแสดงความสนใจในกิจการต่าง ๆ นอกไปจากเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่เป็นอย่างมาก จึงเห็นสมควรได้มีการแนะนำ และ

สนองความต้องการตามวัยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในห้องเรียน และส่งเสริมการพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เช่น การคบหาสมาคม การวางแผนงาน วิธีการทำงาน ฯลฯ อันจำเป็นสำหรับชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้บางกิจกรรมที่นักเรียนนักศึกษาได้ทำยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาคควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้คือ

- 1) กิจกรรมที่จัดขึ้น ควรเกิดจากความคิดริเริ่มของนักเรียนนักศึกษา
- 2) คำนึงถึงความสนใจ และความสามารถของนักเรียนนักศึกษาเป็น

จุดเริ่มต้น

- 3) มีคณะกรรมการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน
- 4) มีครู อาจารย์ เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา
- 5) มีการแสดงผลงานให้ปรากฏเด่นชัดขณะจัดหา
- 6) เป็นงานที่ฝึกความเสียสละเพื่อส่วนรวม แต่ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อ

พัฒนาตัวบุคคลด้วย

7) เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพการเรียน และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนนักศึกษา มีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่บริการนักเรียนนักศึกษาโดยตรง มุ่งหวังเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพนักเรียนนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ทั้งยังช่วยสร้างนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียนนักศึกษา ตลอดจนช่วยให้นักเรียนนักศึกษามีประสบการณ์ที่ดี สามารถออกไปประกอบอาชีพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา

นักเรียนนักศึกษาแต่ละคนเมื่อเข้าสู่ระบบของสถานศึกษา จะมีกระบวนการต่อเนื่องและสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร ตั้งแต่เริ่มเข้าจนถึงออกจากสถานศึกษา มีการจัดกระทำเกี่ยวกับตัวนักเรียนนักศึกษาแต่ละคน ต้องคอยดูแลปกครอง ต้องจัดบริการสิ่งต่าง ๆ ให้ ตลอดจนจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการเสริมบทเรียนให้แก่เรียนนักศึกษานอกจากนี้ งานกิจการนักเรียนนักศึกษา จึงมีอยู่ตลอดเวลา ในเรื่องนี้ สุวิทย์

บุญช่วย (2525 : 95-96) กล่าวว่านักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นก่อให้เกิดงานอื่น ๆ ในโรงเรียน โรงเรียนเกิดขึ้นเพราะมีนักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ก็เพื่อให้นักเรียน เพื่อบริการเยาวชนให้เติบโตไปตามความต้องการของสังคม โครงการเรียนการสอนอุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่น ๆ ในโรงเรียนทั้งหมดขึ้นอยู่กับนักเรียน จำนวนนักเรียน วัยของนักเรียน เพศของนักเรียน กลุ่มของสังคมที่นักเรียนอยู่ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องดำเนินการภายในโรงเรียน เพื่อผลิตนักเรียนออกไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการว่าจะต้องให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคน ได้มีโอกาสในการเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม งานด้านกิจการนักเรียนจึงต้องเริ่มต้น จากการสำรวจเด็กที่จะเข้าวัยเรียนรับเข้าเรียน แบ่งกลุ่มบริการช่วยเหลือ และแนะนำนักเรียน สุขุม เนียมพลับ (2522 : 87) ให้ความเห็นว่า การบริหารกิจการนักเรียน ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพและความปลอดภัย การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการสอนซ่อมเสริม การจัดสวัสดิการ และทุนการศึกษา ทองเวียน อมรรักษ์กุล (2525 : 3) ได้ให้ข้อหมายของงานกิจการนิสิตว่า ครอบคลุมในด้านการรับนิสิต ระเบียบการลงทะเบียน การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การจัดปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษา การวางตัวบุคลากร ให้บริการนิสิตเฉพาะกรณี งานเกี่ยวกับอาหาร พยาบาล กิจการอาสาสมัครมาดามแดน หอพัก องค์กรนิสิต การปกครอง การพิจารณาเกี่ยวกับตุลาการนิสิต การแปลความหมายและการปับบังคับให้นิสิตปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบและประสานงานในด้านโปรแกรมทางวัฒนธรรมและนันทนาการของนิสิต ทิรุณี ประทุมพรรัตน์ (2534 : 5) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

- 1) การรับนักเรียนและการทำทะเบียนนักเรียน
- 2) การควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน
- 3) การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 4) การบริการแนะนำนักเรียน
- 5) การจัดบริการอาหารกลางวันนักเรียน
- 6) การบริการห้องสมุด
- 7) การจัดบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน

ส่วนนิพนธ์ กนิยาวงศ์ (2526 : 76) ได้เสนอแนะว่า การบริหารกิจการนักเรียนนั้นควรมีข้อข่าย 3 ประการ ดังนี้

1) งานเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้บริหาร ได้แก่ งานสำมะโนนักเรียน งานรับนักเรียนใหม่ งานย้ายโอนนักเรียน การสอนและประเมินผล และงานปกครองนักเรียน

2) งานเกี่ยวกับบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนแนะแนว การบริการห้องสมุด บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการอาหาร บริการร้านค้าในโรงเรียน บริการด้านความปลอดภัย

3) งานเกี่ยวกับส่งเสริมการศึกษา ได้แก่ การจัดชุมนุมต่าง ๆ การจัดทัศนศึกษาและกิจกรรมสันทนาการ

วินัย สมมิตร และคณะ (2527 : 143-144) ได้แบ่งข้อข่ายงานฝ่ายกิจการนักเรียนออกเป็น 6 แผนก สอดคล้องกับแนวคิดของ จรัส โพธิศิริ (2523 : 79-80) ซึ่งได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) แผนกสถานนักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียน
- 2) แผนกปกครองหรือระเบียบวินัย
- 3) แผนกสวัสดิการนักเรียน
- 4) แผนกฝึกอบรมและส่งเสริมวินัย
- 5) แผนกกิจกรรมนักเรียน
- 6) แผนกผู้แทนชั้น หรือหัวหน้าชั้น หัวหน้านักเรียน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520 : 11-14) กล่าวถึงข้อข่ายของงานกิจการนักเรียนไว้ 4 ด้านคือ

- 1) ด้านสวัสดิการ
- 2) ด้านการควบคุม
- 3) ด้านกิจกรรม
- 4) ด้านการสอน

บพพงษ์ บุญจิตราวุธ (2529 : 37) ได้กำหนดข้อข่ายการบริหารกิจการนักเรียนไว้ 11 ประการ คือ

นักเรียน

1) การสำรวจนักเรียนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับ ที่เรียกว่าสำมะโน

- 2) การรับเด็กเข้าเรียน
- 3) การลงทะเบียนเรียน
- 4) การแบ่งกลุ่มแบ่งชั้นเรียน
- 5) การลาโทษนิเทศ
- 6) การจัดให้ทุนการศึกษา
- 7) การจัดกิจกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 8) การจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ
 - 8.1) บริการเรื่องอาหารกลางวัน
 - 8.2) บริการสุขภาพอนามัย
 - 8.3) บริการหอพัก
 - 8.4) บริการให้คำปรึกษาหารือหรือแนะแนว
 - 8.5) บริการให้ทำงานเพื่อหารายได้พิเศษ
 - 8.6) บริการสอนซ่อมเสริม
- 9) การรักษาวินัยและความประพฤติของนักเรียน
- 10) การทำทะเบียนสะสม เก็บหลักฐาน และประวัตินักเรียน
- 11) การวิจัย ประเมินผลและติดตามผลเมื่อนักเรียนสำเร็จไปแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 :22-23) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ 4 ด้าน คือ

- 1) กิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน
- 2) กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน
- 3) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน
- 4) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า

ไอแซกเซน (Isaksen, 1976 : 503) แบ่งขอบข่ายของการบริหารกิจการ

นักเรียนออกเป็น 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านสุขภาพอนามัย

- 2) งานทะเบียนนักเรียน
- 3) การจัดสอนซ่อมเสริม
- 4) การจัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่พิการทางด้านร่างกาย

และสมอง

- 5) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 6) การจัดบริการแนะแนว

เฟเบอร์และเชียร์รอน (Faber and Chearron, 1970 : 213) มีความคิดเห็นว่า การบริหารกิจการนักเรียนควรแบ่งออกเป็น 6 ประการ คือ

- 1) การริเริ่มและรักษา ระบบการสำรวจจำนวนนักเรียนในห้องที่การศึกษา
- 2) การจัดให้มีการปฐมนิเทศนักเรียน
- 3) การจัดให้มีบริการแนะแนว
- 4) การจัดให้มีการบริการสุขภาพ
- 5) การจัดให้มีบริการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 6) การจัดระบบและกระบวนการเพื่อประเมินผลความเจริญงอกงามของนักเรียน

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา ประกอบด้วย งานที่จะต้องจัดดำเนินการหลายด้าน ซึ่งในแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่น แต่ละจังหวัด แต่ละสถานศึกษา หรือแต่ละโรงเรียน อาจจัดหรือกำหนดขอบข่ายของงานไว้ไม่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวโดยทั่วไปแล้ว งานส่วนนี้ย่อมประกอบไปด้วย กิจการหรือบริการที่สำคัญ รวม 4 งานด้วยกัน คือ

1. งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
2. งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา
3. งานปกครอง
4. งานสวัสดิการและพยาบาล

งานต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษาในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ให้เรียนรู้ประสบการณ์ สามารถเข้า

สังคมกับผู้อื่นได้ และเป็นพลเมืองดี มีความประพฤติเรียบร้อย สามารถศึกษาเล่าเรียนได้ตามหลักสูตร และมีฝีมือพอที่จะไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกขอบข่ายงานทั้ง 4 ลักษณะมาทำในกรณีหรือขอบข่ายในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยนำมากล่าวตามลำดับ ดังนี้

งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน

งานแนะแนวอาชีพและจัดหางานเป็นงานสำคัญที่สถานศึกษากควรจัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง ตลอดจนให้ตระหนักในศักยภาพของตนเองอย่างต้องแท้ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 1) กล่าวไว้ว่า งานในหน้าที่ของครูอาจารย์ ทุกคนนั้น นอกจากการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญญา ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ แล้ว ยังมีบทบาทในการแนะแนวสอดแทรกอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก งานแนะแนวมีส่วนในการพัฒนานักเรียนนักศึกษาในทุกด้าน นับตั้งแต่วันแรกที่นักเรียนมาโรงเรียนจนกระทั่งถึงการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนออกจากโรงเรียนแล้ว ในทำนองเดียวกัน รัตนา หิรัญรัช (2528 : 1) กล่าวว่า โรงเรียนในปัจจุบันต้องจัดการศึกษา จัดกิจกรรมและบริการให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายการศึกษาที่วางไว้ งานบริการแนะแนวเป็นงานที่จัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้งานบริการนักเรียนในโรงเรียนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น และบริการทุกชนิดจะต้องมีลักษณะที่สัมพันธ์กันทางปฏิบัติ จึงจะทำให้เราช่วยเหลือนักเรียนได้ผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนว พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 236) ให้ความหมายการแนะแนวว่า หมายถึง ความช่วยเหลือที่กัน ๆ หนึ่ง ให้แก่เด็กคนหนึ่งในการเลือกและปรับปรุงตนเอง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การแนะแนวมุ่งที่จะช่วยให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนั้น ได้เจริญขึ้นมีความเป็นตัวของตัวเอง และรู้จักรับผิดชอบในตัวเองยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรวิ หรัพย์มี (2520 : 1) ที่กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้

กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 179) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องมีการจัดบริการแนะแนว
ขึ้นในโรงเรียนด้วยสาเหตุ ดังนี้

- 1) สภาพของสังคมเปลี่ยนไปได้แก่ปรับตัวไม่ทัน
- 2) สภาพของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป
- 3) อัตราการเพิ่มของผลเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว
- 4) ความจำเป็นทางการศึกษาเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับอาชีพต่าง ๆ
- 5) การพัฒนาทางด้านสังคม
- 6) ความเชื่อถือในทางศาสนาเปลี่ยนแปลงไป
- 7) การขยายตัวของเมืองใหญ่

ริคซิโอ และควอนเท (Riccio and Quante, 1968 : 5) ได้แบ่งขอบข่าย
ของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งเป็นงานบริการหลักไว้ดังนี้

- 1) บริการประเมินผล
- 2) บริการเกี่ยวกับข่าวสาร
- 3) บริการให้คำปรึกษา
- 4) บริการจัดหางานให้ทำ
- 5) บริการวิจัยและประเมินผลงาน

สอดคล้องกับ กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 176) ชีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์
(2534 : 81-86) ซึ่งได้จัดขอบข่ายของงานบริการแนะแนวในโรงเรียน ไว้ดังนี้

- 1) บริการเกี่ยวกับข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) บริการเกี่ยวกับข่าวสาร
- 3) บริการให้คำปรึกษา
- 4) บริการหางานให้ทำ
- 5) บริการติดตามผล

อย่างไรก็ตามกรมอาชีวศึกษาได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการบริหารสถาน
ศึกษา พ.ศ. 2529 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ซึ่งมี
ขอบข่ายดังนี้

- 1) ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ และประสานงานกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาของนักเรียนนักศึกษา
- 2) ให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนนักศึกษา
- 3) วางแผนการจัดหางาน การฝึกงานให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา
- 4) ติดต่อประสานงานกับแหล่งงาน สถานประกอบการ เพื่อการฝึกงาน และการจัดหางานให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา
- 5) จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- 6) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ
- 7) ติดตามผลต่าง ๆ เช่น ผลการให้คำปรึกษา แนะนำการศึกษาต่อ ผู้สำเร็จการศึกษา ผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการลาออก ระหว่างการศึกษา
- 8) ประเมินผลงานต่าง ๆ ของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
- 9) วิจัยสาเหตุของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่มีงานทำและเสนอแนะทางแก้ไข กล่าวโดยสรุปแล้วงานแนะแนวอาชีพและจัดหางานเป็นงานบริการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักเรียนนักศึกษา ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ งานบริการแนะแนวในสถานศึกษามีหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นสามารถพิจารณาได้ว่างานแนะแนวอาชีพและจัดหางานที่สำคัญและจำเป็นที่สถานศึกษา สังเกตกรรมอาชีพศึกษาควรจัดดำเนินการ มีดังนี้
 1. การบริการให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งจะครอบคลุมไปถึงการให้คำปรึกษาหารือแก่ตัวนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัวและอาชีพ
 2. บริการเกี่ยวกับข้อมูลนักเรียนนักศึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นประโยชน์แก่การวางแผน สำหรับนักเรียนนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดสรรทุน การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ และการติดตามผล
 3. การบริการสนเทศ เป็นการบริการเกี่ยวกับข่าวสารต่าง ๆ ทั้งด้านอาชีพด้านการศึกษา ด้านส่วนตัวและสังคม
 4. บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการหางานทำ เป็นบริการที่ช่วยเหลือ

นักเรียนนักศึกษา ให้นิยามความถนัดและสนใจ รวมทั้งการบริการที่ช่วยกันสนับสนุน
ประกอบการเรียนการสอน การจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพ

5. บริการติดตามผล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อทราบว่า บริการแบบนั้นที่จัดให้แก่นักเรียนนักศึกษาแล้วนั้นเป็นอย่างไร รวมทั้งการติดตามผลนักเรียนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

กิจกรรมนักเรียนนักศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญมางานหนึ่งที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้เรียนเกิดบุคลิกภาพตามที่สังคมต้องการ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520 : 8) ได้กล่าวถึงงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ไว้ว่าเป็นงานส่วนหนึ่งของฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งมักจะมีส่วนที่คิดว่า กิจกรรมที่ออกอย่างเดียวกับกิจการ การที่แยกงานกิจกรรมออกจากงานบริการสวัสดิการ วินัยและพัฒนาที่เพื่อสะดวกในการจัดประเภทของการบริหารกิจการนักศึกษา ทั้งนี้เพราะงานกิจกรรมเป็นเรื่องของการกระทำ (Activity) ของนักศึกษาโดยตรง (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2520 : 8) กองแผนงานและนโยบายเยาวชน (2525 : 5) ได้ให้ความหมายคำว่ากิจกรรมนักศึกษา ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยนักศึกษาสวมใจที่เข้าร่วมและดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุน จากคณาจารย์ และไม่มีภาระให้หน่วยงานใดหรือให้ระบบใด ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาค้นคว้า หรือสำเร็จการศึกษา ภัทรชัย อรรถนันท์ (2524 : 173) ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และความต้องการนักศึกษา นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมนักศึกษา ต้องคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการ หลักการที่เกี่ยวหลักวิชาจัดกิจกรรมระเบียบของกระทรวงหรือทบวงแล้วสังกัด คุณธรรม เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 1.3) ได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2520 กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู มีในด้าน

นอกจากนี้ เฟรดเดอริก (Frederick, 1959 : 7) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา ไว้ว่า

- 1) เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา
- 2) เพื่อสนับสนุนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 3) เพื่อเพิ่มพูนความสนใจ ความถนัดของนักศึกษาเป็นรายบุคคล
- 4) เพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักศึกษา
- 5) เพื่อพัฒนาความต้องการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ
- 6) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสทำกิจกรรมด้านสังคม
- 7) เพื่อส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง
- 8) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สำรวจความสนใจอาชีพของตน
- 9) เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา

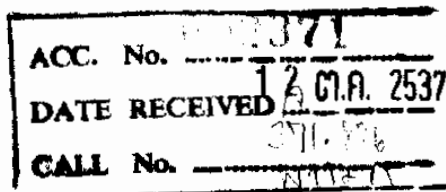
ส่วน พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 222-224) ได้จัดแบ่งประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษา โดยถือลักษณะกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นมโนทัศน์หลักเห็นไว้ดังนี้

- 1) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการปกครองและการบริหารของนักศึกษา ได้แก่ สถาบันนักศึกษา สโมสร หรือองค์การนักศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปกครองและจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการ เช่น ชุมนุมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมวิชาการและประสบการณ์อื่น ๆ
- 3) กิจกรรมเกี่ยวกับการพิมพ์ ได้แก่ การจัดทำหนังสือพิมพ์ การทำวารสารเพื่อฝึกหัด การเสนอข่าว บทความต่าง ๆ และเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันการศึกษา
- 4) กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา ได้แก่ การจัดการแข่งขันกีฬาภายในภายนอก เพื่อสุขภาพพลานามัย และเป็นการเชื่อมสัมพันธ์
- 5) กิจกรรมเกี่ยวกับการละครดนตรี การพูดในที่สาธารณะ สิ่งเหล่านี้เป็นศิลปะและเป็นการฝึกประสบการณ์ให้กับนักศึกษาเป็นอย่างดี
- 6) กิจกรรมเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อบุคคลอื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน นับว่าเป็นคุณธรรมอันสูงสุดที่มนุษย์พึงมีต่อกัน

และต่อสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่

เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเหมาะสม บรรณวิชัย จงกลณี (2525 : 82-83) แนะนำว่า สถาบันการศึกษาควรกำหนดหลักการไว้แน่นอน และประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งหลักการในการจัดกิจกรรมโดยทั่วไป มีดังนี้

- 1) นักศึกษาทุกคนควรได้รับความสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ สนุกใจ และความสามารถของตนเอง
 - 2) ประเภทของกิจกรรมควรมีกำหนดอย่างกว้างขวาง และมีจำนวนมากพอที่จะสนองความสนใจของนักศึกษาได้
 - 3) การรับนักศึกษาเข้าเป็นสมาชิก ควรยึดหลักประชาธิปไตย
 - 4) ผู้บริหารและครูอาจารย์ ควรทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะผู้สั่งการ และควรให้การดูแลแนะนำในการทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ
 - 5) ในการพิจารณาจัดกิจกรรมใด ๆ ควรจะต้องศึกษาคำเนื่อย่างรอบคอบว่ากิจกรรมนั้น ๆ ต้องไม่ขัดกับกฎระเบียบและศีลธรรมประเพณีอันดีงาม
 - 6) จุดมุ่งหมายสำคัญของกิจกรรมนั้น ก็เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ พัฒนาบุคลิกภาพ ความสนใจ การปลูกฝังคุณธรรม และแนวทางในการแก้ปัญหาแก่นักศึกษา มากกว่าผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม
 - 7) กิจกรรมทุกประเภทต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้
- กล่าวโดยสรุปแล้ว งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา คุณสมบัติที่สำคัญของกิจกรรม คือการกระทำ หรือกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงจูงใจของนักเรียนเอง ไม่มีการบังคับไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและคณาจารย์ยอมรับและสนับสนุน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีเหมาะสมทุกด้าน
- งานด้านกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาตามที่ประมวลมาแล้วทั้งหมด สามารถกำหนดกิจกรรมการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาได้ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นภายในสถานศึกษาตามระเบียบของทางราชการ
2. ดำเนินการจัดตั้งองค์การต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา เช่น องค์การช่างเทคนิคใน
อนาคตแห่งประเทศไทย (อชท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย
(อทธ.)
3. จัดคំเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาท้องถิ่นและจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ
4. ควบคุมทะเบียนนักเรียนวิชาทหาร ลูกเสือ และเนตรนารี
5. ขอยกเว้นการรับราชการทหารของนักเรียนนักศึกษา
6. จัดหาอุปกรณ์กีฬาและพลาณามัยของสถานศึกษา
7. อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนนักศึกษาในการฝึกหัดกีฬา
8. ส่งเสริมการกีฬาในสถานศึกษา โดยการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน ภายนอกสถาน
ศึกษา และให้ความร่วมมือ ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการกีฬา

งานปกครอง

เมื่อเด็กเข้ามาอยู่ในสถานศึกษา เด็กจะต้องอยู่ในความปกครองดูแล
ของสถานศึกษา โดยที่สถานศึกษาจะมีระเบียบวินัยวางไว้ให้ประพฤติและปฏิบัติ
ตาม ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความผิดที่กระทำ
ลงไป ในเรื่องของระเบียบวินัยนั้น จัตรชัย อรรถนันท์ (2524 : 177-178) กล่าวว่า
ผู้บริหารการศึกษาแต่ละคนอาจจะมีความคิดเห็นเรื่องวินัยไม่ตรงกัน บางคนเข้าใจว่า
วินัย หมายถึงความสามารถที่จะควบคุมความประพฤติ หรือการปฏิบัติตามคำสั่ง
หรือกฎข้อบังคับของสถานศึกษาแท้จริง คำว่าวินัย (Discipline) เป็นกระบวนการ
ทางการศึกษาอย่างหนึ่งในการปรับปรุงส่งเสริมความประพฤติของนักศึกษา
วินัยมุ่งให้นักศึกษารู้จักรับผิดชอบและปกครองตนเองได้ สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์
วิสาลาภรณ์ (2520 : 48-49) ได้เสนอว่านักการศึกษาในปัจจุบันยอมรับว่าวินัยยังคง
เกี่ยวข้องกับการสร้างกฎข้อบังคับ แต่นักการศึกษาส่วนใหญ่ก็เน้นในการศึกษา
เพื่อจะให้เกิดวินัยในตนเอง ในเรื่องนี้ ประมวล ดันยะ (2528 : 118) บันทึกไว้ว่า
วินัยในโรงเรียนควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นการควบคุมตนเอง อันเป็นจุดหมายปลายทางของวินัยในโรงเรียน

2) การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่ง หรือระเบียบข้อบังคับ ควรจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจในเหตุผลมากกว่าจะยอมรับโดยปราศจากเหตุผล

3) การใช้อำนาจหรือออกคำสั่งใด ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ น่าจะขึ้นอยู่กับหลักของเมตตาธรรม มากกว่าขึ้นอยู่กับตัวบุคคล

4) กิจกรรมของโรงเรียนและประสานการณ์ในชั้นเรียน ควรจะจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมที่ปรารถนา และเป็นที่ยอมรับกันในสังคม

5) ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน ควรจะคำนึงถึงลักษณะภูมิหลังส่วนตัวของนักเรียนด้วย

ส่วน วิจิตร ศรีสะอาด และคนอื่นๆ (2525 : 132-133) ได้เสนอหลักการของวินัยนักเรียน ไว้ว่า

1) เป้าหมายของการศึกษา และวัตถุประสงค์ของวินัยนักเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ความต้องการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นประชาชนที่สามารถนำตนเองได้

2) วินัยควรมีพลังพอที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนได้ กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของวินัยนั้น ควรผลักดันให้ครูและนักเรียนได้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ช่วยให้เกิดสำเร็จในด้านการเรียนการสอน วินัยควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของนักเรียนเอง

3) วินัยนักเรียนควรจะต้องควบคู่ไปกับการเรียนการสอน

4) การควบคุมทางวินัย ควรเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและความเจริญเติบโตของเด็ก ฉะนั้น การกำหนดกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ควรคำนึงถึงลักษณะของเด็กแต่ละวัยด้วย

5) พฤติกรรมของนักเรียนที่มุ่งให้เกิดขึ้นจากวินัยนั้น ควรนำสถานการณ์นั้นเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ โดยปกติบุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่างกัน เมื่อสถานการณ์ต่างกัน

6) ประสิทธิภาพของการสอนที่ปรากฏแก่นักเรียน เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถของครูในการควบคุมวินัยนักเรียน

7) วินัยเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้นักเรียนต่อสู้กับการเรียน และกิจกรรมที่หนักหน่วงทั้งหลายในโรงเรียนได้

8) การกำหนดวินัยนักเรียน ควรพิจารณาปัจจัยแวดล้อมหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัจจัยภายนอกโรงเรียน ปัจจัยทางด้านการบริหารของโรงเรียน ปัจจัยจากพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดจนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง เป็นต้น

9) การกำหนดวินัยนักเรียน ควรคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของนักเรียนเป็นสำคัญ เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการความปลอดภัย เป็นต้น

10) วินัยนักเรียน คือข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ ที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และแก้ไขให้เหมาะสมได้

นอกจากนี้ พินัส หันนาคินทร์ (2529 : 294) ได้จำแนกวินัยที่ใช้อยู่ในโรงเรียนเป็นประเภท ๆ ดังนี้

1) วินัยเฉียบขาดแบบทหาร แนวคิดนี้ถือว่า นักเรียนยังเป็นเด็ก ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ดังนั้น จึงต้องปฏิบัติตามคำสั่ง และระเบียบที่ครูวางไว้ ถ้าใครละเมิดก่อนได้รับโทษ วินัยแบบนี้จะใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือให้นักเรียนทำความดี เด็กทำดีเพราะกลัวถูกลงโทษ

2) วินัยแบบดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน แนวคิดนี้ถือว่า นักเรียนได้กระทำสิ่งตนสนใจแล้ว ปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น เช่น นักเรียนชอบเดินลัดสนาม เพราะเป็นทางที่ใกล้ที่สุด ถ้าโรงเรียนสั่งห้ามกับประกาศโทษ นักเรียนย่อมไม่ชอบใจ กว่าฝ่าฝืนก็จะเกิดขึ้นง่ายถ้าครูปล่อย การกระทำตามวินัยจะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนรู้ว่าครูกำลังมองอยู่เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา โรงเรียนก็สนองความสนใจโดยการสร้างถนนถาวรตามที่นักเรียนเดินลัดสนาม เป็นต้น

3) วินัยที่เกิดจากการรู้จักผิดชอบและเกียรติของตนเอง แนวความคิดนี้ถือว่า จุดมุ่งหมายของวินัยก็คือ การให้นักเรียนมีความประพฤติดี คนจะประพฤติดีก็ต่อเมื่อมีคุณธรรมประจักษ์ และนับถือเกียรติของตนเอง ถ้าเราคิดว่าเราเป็นคนดี

เป็นคนที่มีความเครียดก็จะไม่ทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตนเอง
นักเรียนทำดีเพราะรักการทำดี ไม่ใช่เกรงกลัวอำนาจจากภายนอก การมุ่งให้นักเรียน
รักษาเกียรติของตนเอง เป็นจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัย

อย่างไรก็ตาม ประมวล ดันยะ (2528 : 124-125) ได้สรุปสาเหตุของปัญหา
วินัยในโรงเรียนไว้ดังนี้

- 1) จากตัวนักเรียนเอง เช่น เกิดจากความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ
สังคม และการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความรู้สึก
ปลอดภัยในโรงเรียน
- 2) กลุ่มเพื่อนของนักเรียน มีอิทธิพลต่อความประพฤติ และการปฏิบัติ
ของนักเรียนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กวัยรุ่น เช่น เพื่อนฝูงชักชวนให้ก่อการ
ทะเลาะวิวาท หรือสร้างบรรยากาศตึงเครียดขึ้นในโรงเรียน
- 3) ครูในโรงเรียน ครูก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางวินัย เช่น
เจตคติที่มีต่อนักเรียนไปในทางไม่ดีตลอดเวลา ทำให้นักเรียนไม่สบายใจ ไม่มีความสุข
ในโรงเรียน ไม่เตรียมการสอน สอนไม่ดี ไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ
ในวิชาที่เรียน มีความลำเอียง ไม่ยุติธรรม แม้แต่การแตกแยกกันในหมู่คณะครู
ด้วยกัน ก็มีผลทำให้นักเรียนไม่เคารพระเบียบวินัยของโรงเรียนเช่นกัน
- 4) สภาพทางครอบครัว หรือสังคมแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น ทางบ้าน
มีภูมิหลังไม่ดี นักเรียนก็พลอยไม่ดีตามไปด้วย ตลอดจนความแตกแยกทะเลาะเบาะ
แว้งของพ่อแม่ ก็เป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหาวินัยของโรงเรียน เช่นกัน
- 5) สภาพสังคม และบ้านเมือง อยู่ในสภาพไม่ดี มีแต่ความวุ่นวายแตกแยก
ผู้ใหญ่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ มีผลพลอยให้
นักเรียนไม่ดีขาดวินัยไปด้วย ซึ่งโรงเรียนคาดหวังให้นักเรียนมีวินัยได้อย่างไร ในเมื่อ
ผู้ใหญ่ทั่วไปไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน กรมอาชีวศึกษา (ม.ป.ป. : 2) ได้สรุป
สาเหตุนักเรียนนักศึกษากระทำผิดวินัยก่อนเหตุทะเลาะวิวาทหรือยกพวกเข้าทำร้าย
กันว่ามีสาเหตุ ดังนี้

- 1) นักเรียนอยู่ในวัยคะนอง (วัยรุ่น)
- 2) เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน
- 3) การจัดงานรื่นเริงจำหน่ายบัตร หรือเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าร่วม

- 4) รับนักเรียนที่ถูกลงโทษให้ออกหรือไล่ออกจากสถานศึกษาอื่น ๆ
- 5) ผู้สาว
- 6) ใช้จ่ายและสารในทางที่ผิด (ยาเสพติด)
- 7) ถูกรังแก ถูกทำร้าย และไม่ได้รับความยุติธรรม
- 8) นักเรียนมีเวลาว่างมาก (มักลุ่มตามแหล่งต่าง ๆ)
- 9) มีการแอบอ้าง ชุแหย่ (มือที่ 3)

จากสาเหตุของการกระทำผิดวินัยในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2520 : 60-61) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาวินัยในโรงเรียนไว้ว่าพึง ดังนี้

- 1) การที่นักเรียนประพฤติดีนั้น ควรจะเป็นเพราะนักเรียนเห็นดีเห็นชอบกับผลที่ได้รับจากการกระทำของตนเอง การเชื่อฟังคำสั่งและประพฤติตามระเบียบเกิดจากการเข้าใจเหตุผลของระเบียบ คำสั่ง ไม่ควรจะเป็นการบังคับ เป้าหมายของวินัยในโรงเรียนก็คือให้นักเรียนควบคุมตนเอง และมีวินัยในตนเอง
- 2) การออกคำสั่ง ระเบียบต่าง ๆ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ด้วยเหตุผล และเชื่อว่าจะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- 3) ควรจัดสภาพโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพน่าเรียนน่าอยู่
- 4) ครูเป็นบุคคลสำคัญที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยได้ ครูจึงควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เช่น ความสามัคคี การแต่งกาย มารยาท การพูดจา เป็นต้น ครูต้องเป็นคนมีเหตุผล ไม่เจ้าอารมณ์ อารมณ์ร้ายของครูทำให้เกิดปัญหาทางวินัยได้ง่าย
- 5) การฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีวินัย มีเกียรติ และความรับผิดชอบ ย่อมป้องกันปัญหาทางวินัยได้เป็นอย่างดี
- 6) พยายามช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน นักเรียนย่อมไม่ประพฤติในสิ่งที่จะนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน
- 7) พยายามส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งอาจเป็นทางการเรียน หรือทางกิจกรรม
- 8) การมีวินัยในตนเอง ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนที่จะประเมินผลของผลที่จะตามมาจากการกระทำของตน การแนะนำ การให้คำปรึกษาหารือ

จะช่วยได้อย่างมาก

9) พยายามหลีกเลี่ยงการทำโทษ และควรรำพึงถึงขอบเขตอำนาจในการทำโทษนักเรียน

10) ผู้บริหาร โรงเรียนจำเป็นต้องสนับสนุนครูเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับวินัย ครูทางคนอาจลงโทษนักเรียนเกินกว่าอำนาจที่มีอยู่ ผู้บริหาร โรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณาอนุญาตให้ลงโทษเท่าที่อำนาจมีอยู่ ถ้าครูสั่งลงโทษเกินกว่าเหตุ ผู้บริหาร โรงเรียนอาจเกลี้ยกล่อมครูให้พิจารณาใหม่อย่างเหมาะสม

เพื่อให้ให้นักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปฏิบัติภารกิจของตนได้อย่างสมบูรณ์ ประมวล ดันยะ (2528 : 169-170) เสนอแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดวินัยในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1) ผู้บริหาร โรงเรียน ครูอาจารย์ ควรหมั่นอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท และแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมอยู่เสมอ ๆ อาจเป็นกิจกรรม สโมสรชมช่วงเวลาการเคารพธงชาติ หรือในโอกาสที่เหมาะสม จะสามารถช่วยกล่อมเกลापพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลงได้ โดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนควรจะได้หาโอกาสพบปะอบรมสั่งสอนนักเรียนบ้าง อาจเป็นเดือนละครั้งก็ได้

2) ครูอาจารย์ ควรประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ไม่ควรให้นักเรียนเกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ครูสอนกับสิ่งที่ครูประพฤติปฏิบัติ

3) กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ให้เป็นกฎระเบียบและข้อบังคับที่ดีอยู่เสมอ เช่น กฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติตามอย่างไม่น่าจะเป็นกฎเกณฑ์ที่ดี จึงควรแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุมความประพฤติ และสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน เช่น สถานักเรียน กรรมการนักเรียน ให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยโรงเรียนพิจารณาให้ร่วมในทางสร้างสรรค์ ป้องกัน และแก้ไขร่วมกันกับฝ่ายโรงเรียน

5) ความร่วมมือจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือสมาชิกของสมาคมครู ผู้ปกครองและครู ในการควบคุม ดูแล เลี้ยงดู ให้ความอบอุ่นแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในปกครองของตน

6) ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ตลอดจนค่านิยมในกิจกรรมเหล่านั้น เพื่อเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรม เช่น จัดชุมนุมพุทธศาสนา ชุมนุมวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

7) การใช้บทลงโทษแก่ผู้กระทำผิด ควรเป็นวิธีสุดท้ายในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น และควรกระทำให้เหมาะสมไม่เกินขอบเขต มิฉะนั้นแล้ว จะไม่เกิดประโยชน์อันใดในการป้องกันการกระทำผิดวินัย

จากหลักการและแนวทางต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า งานด้านการปกครองนักเรียนนักศึกษาจะเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สถานศึกษาจะต้องมีระเบียบวินัย เป็นแนวทางให้นักเรียนนักศึกษปฏิบัติ หรือสร้างให้นักเรียนนักศึกษาได้มีวินัยในตนเองและสร้างภารกิจที่สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ควรปฏิบัติเกี่ยวกับงานการปกครองได้ ดังนี้

- 1) ปกครองดูแลนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัยของสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาและของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ประสานงานกับครูอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา
- 3) ประสานงานกับสารวัตรนักเรียนและนักศึกษา เจ้าหน้าที่บ้านเมืองหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา
- 4) ลงโทษหรือเสนอการลงโทษนักเรียนนักศึกษาผู้กระทำความผิด

งานสวัสดิการและพยาบาล

งานสวัสดิการเป็นภารกิจประการแรกของงานกิจการนักศึกษาที่มีความสำคัญมาก เพราะมีส่วนที่จะช่วยส่งเสริมอย่างสำคัญให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนได้รับบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525 : 38) ได้ให้ความหมายของงานสวัสดิการไว้ว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่โดยตรงของผู้เรียน มีลักษณะ 2 ประการคือ

- 1) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในชีวิตของนักศึกษาโดยตรง ถ้า

ไม่มีสวัสดิการนี้คงเป็นผลให้นักศึกษาบางคนไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ เช่นเรื่อง
ทุนการศึกษา

2) เป็นงานที่ต้องมีการติดต่อ ในรูปแบบนี้ต้องมีการแนวประวัติ กรอก
ใบสมัครและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคน ไม่ว่าจะในด้านการศึกษา
กิจกรรมหรือประวัติการเจ็บป่วยของนักศึกษา

ส่วน ทินรัตน์ สถิตนิมานการ (2521 : 64) กล่าวว่า การจัดระบบ
สวัสดิการของนักศึกษานั้น ส่วนใหญ่เน้นทางด้านสุขภาพอนามัย ด้านสหกรณ์ และ
ด้านทุนการศึกษาและอาจจะครอบคลุมถึงสวัสดิการด้านหอพัก การสื่อสารและการ
คมนาคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่สถานศึกษาดังอยู่ ชูศักดิ์ เอกเพชร (2526 : 77)
เสนอไว้ว่า ขอบข่ายของการจัดสวัสดิการนักศึกษาเป็นงานที่ครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก และสนับสนุนนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเข้าจนกระทั่งจบการ
ศึกษา ออกไปจากสถานศึกษาสำหรับการจัดสวัสดิการในสถาบันการศึกษา ได้แก่
การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือด้านการเงิน การรักษาพยาบาลและอนามัย การจัด
กิจกรรมทางทหาร วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529 : 38) ให้ทัศนะว่า งาน
สวัสดิการและบริการ บางสถาบันการศึกษาได้แยกงานออกจากกัน แต่อีกหลาย
สถาบันงานทั้งสองประเภทนี้จะอยู่ร่วมกัน ซึ่งในที่นี้ขอแยกงานสวัสดิการออกจาก
งานบริการ ตามคำจำกัดความที่แตกต่างกัน เพราะงานสวัสดิการนี้มีใช้ว่าทุกคนจะ
ได้รับ บางครั้งก็เลือกสรรคนที่ดีที่สุด หรือมีความต้องการมากที่สุดเท่านั้น งาน
สวัสดิการที่แยกออกจากงานบริการ คือการจัดทุนการศึกษา การหางานทำระหว่าง
ศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษา การให้คำปรึกษาแนะแนว การอนามัย และหอพัก
กิตติมา ปรีดีดิถ (2532 : 180) ได้เสนอแนะการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย
ไว้ว่า สถานศึกษาควรปฏิบัติ ดังนี้

- 1) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพ มีการตรวจสุขภาพ ตรวจโรค จัดให้มี
ห้องพยาบาล เครื่องครุภัณฑ์และเวชภัณฑ์ประจำ ห้องพยาบาลอย่างเพียงพอ
- 2) จัดให้มีการรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้เจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ก่อน
ที่จะไปโรงพยาบาล
- 3) จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ เพื่อช่วย
ส่งเสริมให้องค์กรสุขภาพอนามัย

4) ติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล เพื่อส่งนักเรียนที่เจ็บป่วยกะทันหันเข้ารับการรักษาได้ทันเวลาที่

5) ติดต่อประสานงานกับชุมชน เพื่อได้รับความช่วยเหลือด้านสุขภาพซึ่งกันและกัน

6) ให้ความรู้หรือประสบการณ์เรียนรู้ด้านสุขภาพให้แก่ครูและนักเรียนโดยเชิญวิทยากรบรรยาย หรือส่งครูเข้ารับการศึกษาอบรม

7) ประเมินผลโครงการสุขภาพเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

อาจกล่าวได้ว่างานสวัสดิการและพยาบาล คืองานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่โดยตรงของนักเรียนนักศึกษา ถ้าไม่มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ แล้ว ชีวิตการศึกษาในสถาบันของนักศึกษามองคนอาจจะมีอุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่สามารถจะทำให้สำเร็จการศึกษาได้ ดังนั้นสถาบันการศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจึงควรจัดให้มีสวัสดิการและพยาบาลขึ้น ซึ่งสรุปภารกิจที่งานสวัสดิการและพยาบาลที่ควรปฏิบัติ มีดังนี้

1) ดำเนินการเกี่ยวกับทุนการศึกษา และมูลนิธิการกุศลต่าง ๆ

2) จัดเรื่องน้ำดื่ม ดูแลร้านอาหารและคุณภาพอาหาร ให้บริการเกี่ยวกับไปรษณีย์ภัณฑ์

3) ดำเนินการเกี่ยวกับงานพยาบาลในสถานศึกษา เช่น จัดห้องพยาบาล จัดหายาไว้ประจำห้องพยาบาล จัดทำบัตรสุขภาพและดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียน นักศึกษาประจำปี ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคติดต่อรวมทั้งสารเสพติด ให้ความรู้เบื้องต้นเรื่องการปฐมพยาบาลแก่นักเรียนนักศึกษา

4) ปฐมพยาบาลนักเรียนนักศึกษา ที่เกิดอุบัติเหตุในสถานศึกษา

5) ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองในการที่นักเรียนนักศึกษาก่ออุบัติเหตุ และเจ็บป่วย ติดต่อแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อนามัยมาปลูกฝี ฉีดยา ในสถานศึกษาประจำปี เป็นต้น

การจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาจัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 อำนาจหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาไม่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนั้น และมีได้กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น แต่สามารถทราบอำนาจหน้าที่ได้จากองค์ประกอบของการแบ่งส่วนราชการของกรม ซึ่งแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้กำหนดหน่วยงานภายใน อันเป็นหน่วยงานในระดับกอง สรุปเป็นอำนาจหน้าที่ของกรม ดังนี้

กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนในระดับกลาง ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อช่วยให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้ โดยจัดหลักสูตรวิชาชีพออกเป็นประเภทวิชา และระดับต่าง ๆ ในด้านเกษตรกรรม คหกรรม พณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดการอาชีวศึกษา ประเภทหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ และให้บริการด้านออกแบบและก่อสร้างแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา (2531 : 16) ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การแบ่งส่วนราชการ

กรมอาชีวศึกษาได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นกองและหน่วยงาน
เทียบเท่ากอง 12 หน่วยงานคือ

- 1.1) สำนักงานเลขาธิการกรม
- 1.2) กองการเจ้าหน้าที่
- 1.3) กองคลัง
- 1.4) กองบริการเครื่องจักรกล
- 1.5) กองแผนงาน
- 1.6) กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
- 1.7) กองวิทยาลัยเทคนิค
- 1.8) กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

- 1.9) กองการศึกษาอาชีพ
- 1.10) กองออกแบบและก่อสร้าง
- 1.11) หน่วยศึกษาและนิเทศก์
- 1.12) สำนักงานกิจการพิเศษ

สำหรับกองการศึกษาอาชีพได้จัดตั้งขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ตามประกาศจัดตั้งกองการศึกษาอาชีพ ซึ่งดำเนินการจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา แต่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2523

2) การจัดการศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

2.1) ประเภทวิชาที่เปิดสอนมี 5 ประเภทวิชา

- 2.1.1) ช่างอุตสาหกรรม
- 2.1.2) ศิลปหัตถกรรม
- 2.1.3) คหกรรม
- 2.1.4) พาณิชยกรรม และบริหารธุรกิจ
- 2.1.5) เกษตรกรรม

2.2) หลักสูตรที่เปิดสอน มีดังนี้

2.2.1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี
รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น เงินเดือนตามวุฒิใน
ภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้คือ 2,600 บาท

2.2.2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร
2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักศึกษาที่จบจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ปวช.) เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้คือ 3,150 บาท

2.2.3) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หลักสูตร
2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
สายสามัญ เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้คือ 2,850 บาท

2.2.4) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) หลักสูตร
1 ปี เปิดสอนในโรงเรียนสาร์พัดช่าง รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบการศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ คือ 2,300 บาท

2.2.5) ระดับประกาศนียบัตร หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 225 ชั่วโมง เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพ รับผู้ที่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป ไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนที่เรียนครบ 225 ชั่วโมง และสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตร อัตรารับเงินเดือนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ นี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ

2.2.6) ระดับหลักสูตรเสริมวิชาชีพมัธยมเปิดสอนที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพ สำหรับนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญซึ่งเลือกเรียนวิชาชีพตามหลักสูตร มัธยมศึกษา

2.2.7) ระดับหลักสูตร ฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้น วิทยาลัยเกษตรกรรม ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 โดยทำการฝึกอบรมวิชาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่แก่เกษตรกรในหมู่บ้านต่าง ๆ วิชาที่เปิดอบรมขึ้นกับความ ต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

2.2.8) ระดับหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ดำเนินการโดยวิทยาลัยเกษตรกรรม ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 โดยทำการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่แก่เกษตรกรในหมู่บ้านต่าง ๆ วิชาที่เปิดอบรม ขึ้นกับความ ต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

3) อารจ้แนกเขตการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการแบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 12 เขต ซึ่ง ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เขตการศึกษา 1 ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ
สมุทรสาคร

เขตการศึกษา 2 ได้แก่ ภูเก็ต ยะลา สตูล และนราธิวาส

เขตการศึกษา 3 ได้แก่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และ
สุราษฎร์ธานี

เขตการศึกษา 4 ได้แก่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และกระบี่

- เขตการศึกษา 5 ได้แก่ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี
ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี
- เขตการศึกษา 6 ได้แก่ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี
สิงห์บุรี ช่างทอง
- เขตการศึกษา 7 ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร
พินิจโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์
- เขตการศึกษา 8 ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน
แม่ฮ่องสอน และพะเยา
- เขตการศึกษา 9 ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย เลย และ
สกลนคร
- เขตการศึกษา 10 ได้แก่ ภาพลันธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด
อุบลราชธานี ยโสธร และมุกดาหาร
- เขตการศึกษา 11 ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ
และสุรินทร์
- เขตการศึกษา 12 ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก
ปราจีนบุรี และระยอง

4) การจำแนกกลุ่มสถานศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้สถานศึกษาในสังกัดเป็น 5 กลุ่ม ตามภูมิศาสตร์
ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการจัดกลุ่มอาชีวศึกษาภาค พ.ศ. 2533 ดังนี้
กลุ่มภาคเหนือ ได้แก่ กำแพงเพชร ตาม นครสวรรค์ พิจิตร พินิจโลก
เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุดรดิตถ์ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน
และพะเยา

กลุ่มภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ชุมพร
นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และกระบี่
กลุ่มภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม
สมุทรปราการ สมุทรสาคร กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางบางส่วน ได้แก่ ชัยนาท

พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัยธานี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา
ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และระยอง

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น เลย สกลนคร
หนองคาย อุดรธานี กาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี
ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ มุกดาหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยเป็น
อย่างมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังจะ
กล่าวต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษางานวิจัยในประเทศนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น
3 ระดับ การศึกษา คือ ระดับอุดมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษา
ซึ่งในระดับอุดมศึกษานั้น มีงานวิจัย ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2518 ศิริ รอดบุญธรรม (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย
เรื่องการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง
คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักศึกษา จากวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา 16 แห่ง
ปีการศึกษา 2517 ผลปรากฏว่า วิทยาลัยให้ความสนใจและจัดบริการอยู่ในเกณฑ์ดี
ได้แก่ งานด้านทะเบียนประวัติ บริการด้านพัสดุไปรษณีย์ การประชาสัมพันธ์ การ
จัดบริการอาหารกลางวัน การจัดร้านค้าสหกรณ์ และบริการที่ทางวิทยาลัยให้ความสนใจ
น้อย ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการแนะแนว การจัดไทม์ที่พักผ่อน
หย่อนใจ เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 สามารถ คงสะอาด (2523 : 131-135) ได้
ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน
วิทยาลัยครูภาคใต้ โดยกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์ และนักศึกษา

ในวิทยาลัยครูภาคใต้ 5 แห่ง ได้แก่ ยะลา สงขลา นครศรีธรรมราช ภูเก็ตและ สุราษฎร์ธานี พบว่า ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้น อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษามีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมบรรลุ วัตถุประสงค์สูงสุดในด้านส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และส่งเสริม ให้มีประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดในด้านส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักศึกษา และส่งเสริมให้ มีประสบการณ์ในการทำงาน ในด้านการดำเนินงานกิจกรรม อาจารย์และนักศึกษามี ความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาฯ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานชมรมเป็นอย่างดี นักศึกษาได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นอย่างดี ในด้านความต้องการในการจัดกิจกรรม นักศึกษาต้องการ ให้ผู้บริหารรับรู้สนับสนุนและมาร่วมกิจกรรมบ้าง กับให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยเหลือ อย่างใกล้ชิด ส่วนอาจารย์ต้องการให้จัดกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้น เกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรม นักศึกษามีความเห็นว่าเป็น ปัญหา คือ ความล่าช้าในการอนุมัติเบิกจ่ายเงินและการประสานงานไม่ดี ส่วน อาจารย์มีความเห็นว่าความร่วมมือของนักศึกษามีน้อยไป และนักศึกษาไม่เข้าใจ ระเบียบวิธีการขึ้นเป็นสมาชิกของชมรม

ในปี พ.ศ. 2524 เยาวลักษณ์ คัดโนภาส (2524 : 148-181) ได้วิจัย เรื่องการบริหารนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา โดยศึกษาในเรื่อง ความสำคัญ การใช้ และ สภาพการจัดบริการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ภาคใต้ควรให้ความสำคัญในบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร (รวมทั้งสถานที่ขาย อาหารด้วย) ที่พักอาศัย สถานพยาบาล ไปรษณีย์ โทรเลข อนามัย ร้านขายหนังสือ อุปกรณ์การเรียน และพาหนะในการเดินทาง
- 2) ปัจจัยที่แก้ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน เช่น คู่มือนิสิตนักศึกษา ใหม่ อาจารย์ที่ปรึกษา หน่วยบริการแนะแนว การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบ ต่าง ๆ

3) ใ้จัดที่สนับสนุนการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น การให้ข่าว ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน อาชีพต่าง ๆ การอบรมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน และการจัดหางานให้นิสิตนักศึกษาที่จะจบการศึกษา (ถ้าทำได้)

4) ใ้จัดที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคคลใ้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ทั้งสติปัญญา ความรู้ทางวิชาการ ความมีคุณธรรม และรับผิดชอบตนเอง และสังคมส่วนรวมในฐานะพลเมืองดีของชาติ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ชูศักดิ์ เอกเพชร (2525 : 153-174) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครูตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยครูภาคใต้ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยครู 5 แห่ง คือ สงขลา ยะลา ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจที่ปฏิบัติจริงในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารในฐานะหน่วยงาน ผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติงานเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การส่งเสริมใ้อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมประชุมอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์ การศึกษาปัญหาทางสังคมของสถาบัน และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครู

2) ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การสนับสนุนหาเงินประเภทอื่น ๆ (นอกเหนือจากเงินค่ากิจกรรมนักศึกษา) มาช่วยเหลือการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาตามความเหมาะสม และการสนับสนุนใ้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่มีส่วนช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านกิจกรรม

3) ด้านการปกครองและวินัย ผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การจัดใ้มีการประชุมอบรมนักศึกษาในเรื่องจริยธรรม และการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

4) ด้านการจัดบริการและสวัสดิการ ผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การจัดใ้มีการประกันสุขภาพนักศึกษา เพื่อช่วยเหลือในยามเจ็บป่วย การสำรวจหอพักเอกชนที่นักศึกษาพักอยู่เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขลักษณะ การสำรวจความต้องการด้านสวัสดิการ และบริการเพื่อพิจารณาวางโครงการและปรับปรุงแผนงานนี้ต่อไป

เกี่ยวกับภารกิจที่เห็นว่าผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรปฏิบัติมากที่สุด คือ การพิจารณา อาจารย์ทำหน้าที่ในฝ่ายกิจการนักศึกษาได้เหมาะสม การร่วมมือกับ อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษาจัดทำข้อตกลงหรือวางแผนปฏิบัติร่วมกัน การศึกษาปัญหา การปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักศึกษา และปรับปรุงการเลือกตั้งคณะกรรมการนักศึกษา โดยนักศึกษาทุกคนมีสิทธิ์ออกเสียง การร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดไป การวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินกิจกรรมนักศึกษา และมีผลการประเมินผลการจัด กิจกรรมทุกครั้ง

ในปี พ.ศ. 2529 สมบูรณ์ ตะปนา (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาทัศนะของอาจารย์และนักศึกษากี่ยวกับงานกิจการนักศึกษา ใน วิทยาลัยครูภาคใต้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาคณะ วิทยาลัยครูภาคใต้ 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัย ครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูยะลา รวมกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 607 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1) อาจารย์ฝ่ายบริหารและอาจารย์ทั่วไป มีทัศนะเกี่ยวกับงานกิจการ นักศึกษา ด้านการจัดบริการแตกต่างกัน ส่วนทัศนะในด้านการจัดสวัสดิการและ พัฒนารวมทั้งด้านการจัดกิจกรรม อาจารย์ฝ่ายบริหารและอาจารย์ทั่วไปมีทัศนะไม่ แตกต่างกับ

2) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีทัศนะเกี่ยวกับงาน กิจการนักศึกษาด้านการจัดสวัสดิการ และด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกับ ส่วน ทัศนะในด้านการจัดบริการและด้านวินัยและพัฒนานักศึกษาแต่ละชั้นปี มีทัศนะ ไม่แตกต่างกัน

และในปี พ.ศ. 2534 กบิ่งนิจ นาสมใจ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหา การบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตภาค เหนือ โดยศึกษาจากงาน 4 งาน คือ การแนะแนวอาชีพและจัดหางาน กิจกรรม นักศึกษา การปกครอง และสวัสดิการพยาบาล ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา หัวหน้างานในฝ่ายกิจการนักศึกษา จำนวน 231 คน ผลการวิจัย พบว่า

1) ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษาและหัวหน้างาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษา อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการดำเนินงานกิจกรรมชมรมเป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้ ด้านสุขภาพพลานามัยและการจัดหาทุน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย

2) ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อส่งนักศึกษาออกฝึกงาน การจัดอบรม คิว.ซี. แก่นักศึกษา การจัดบุคลากรอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ความร่วมมือของครูอาจารย์ในการดูแลนักศึกษาให้อยู่ในระเบียบวินัย และการให้ความรู้เรื่องการรักษาพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

3) ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาและหัวหน้างาน แยกตามสังกัดกองวิทยาลัยแล้ว กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยเกษตรกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ สำหรับกองวิทยาลัยอาชีวศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ส่วนปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาานั้น มีเพียงเรื่องเดียว คือ การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต 10 ซึ่ง วินัย จันดาธรรม ได้วิจัยไว้เมื่อปี พ.ศ. 2523 พบว่า การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก 5 ด้าน คือ การรับและแบ่งกลุ่มนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน การทำทะเบียนและการทำรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน และปฏิบัติน้อยใน 3 ด้าน คือ การบริการสุขภาพอนามัย การจัดและบริหารแนะแนว และการจัดให้ทุนการศึกษา และพบปัญหาสำคัญในการบริหารกิจการนักเรียน คือ

- 1) โรงเรียนส่วนมากรับนักเรียนไม่ได้ตามแผนที่วางไว้
- 2) ผู้ปกครองให้ความสนใจและร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นน้อย
- 3) ครู-อาจารย์ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ตนไม่ได้รับการมอบหมาย

มอบหมาย

- 4) ขาดแคลนงบประมาณ อาคารสถานที่เฉพาะ และขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ในด้านสุขภาพอนามัยและด้านแนะแนว
- 5) ไม่มีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
- ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นต้น ได้ศึกษางานวิจัยของ โกลิซ โคนอินทร์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยไว้เมื่อ พ.ศ. 2531 เรื่องปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูอาจารย์สังกัดเดียวกัน จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 170 คน ครูอาจารย์ จำนวน 304 คน พบว่า ระดับปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนโดยส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการจัดบริการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง และมากกว่าทุกด้านระดับปัญหา การบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูอาจารย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปี พ.ศ. 2531 เชื้อน ชูตินันท์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามกรอบแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งสี่ประการ และมีการกระทำมากทุกกิจกรรม ยกเว้นการจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ และการสรรหาที่ยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่น และไม่มีการจัดทำเลยในกิจกรรมจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา มีนักศึกษาวาดต่างประเทศได้ศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน เช่น

ดูฮาน (Doohan, 1969 : 2146-A) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในด้านปัญหาและการประเมินผลในโรงเรียนมัธยม 4 แห่งของรัฐเมน (Maine State) สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีจำนวนน้อยไม่พอเพียงกับความต้องการของนักเรียน การประสานงานของสถานับการศึกษา กับหน่วยงานของชุมชน มีน้อยเกินไป การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีช่องว่างระหว่าง

ผู้ใหญ่วัยรุ่น เวลาในการจัดกิจกรรมมักใช้เวลาเรียน จึงมีนักเรียนบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ผู้บริหารสถาบันตระหนักถึงปัญหานี้ และได้พยายามปรับโครงสร้างดำเนินงานให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

โดแนลด์ (Donald, 1974 : 1882-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ และสมาชิกสภาวิทยาลัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนในรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia State) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ และสมาชิกสภาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา 5 ประเภท คือ การปกครองนักศึกษา กิจกรรมสถานศึกษา กิจกรรมการพิมพ์ กิจกรรมความสนใจพิเศษและการบริการสังคม กลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยชุมชน 5 แห่ง เป็นนักศึกษาร้อยละ 10 อาจารย์ร้อยละ 25 และสมาชิกสภาวิทยาลัยทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยปรากฏว่า คณะกรรมการที่เข้ามาเป็นผู้ปกครองนักศึกษาควรมาจากการเลือกตั้ง สภานักศึกษาคควรมีรูปแบบการจัดเหมือนกันหมด กิจกรรมการพิมพ์ควรเป็นการออกหนังสือและวารสาร กิจกรรมความสนใจพิเศษจัดแตกต่างกันมากในแต่ละวิทยาลัย ส่วนกิจกรรมบริการสังคมทุกวิทยาลัยไม่ได้ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

มาจิด (Majid, 1983 : 2565-A) ได้ศึกษาการบริการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเท็กซัส เมื่อปี ค.ศ. 1982 งบประมาณทั้ง 8 ด้าน ที่ทำการศึกษา คือ

- 1) การวางแผนด้านการเรียนและอาชีพ
- 2) ด้านสุขภาพ
- 3) ที่พักอาศัย
- 4) องค์การนักศึกษา กิจกรรม การปกครอง และกิจกรรมสร้างสรรค์
- 5) การให้คำปรึกษา
- 6) การเงินและการช่วยเหลือ
- 7) งานบริการพิเศษแก่นักศึกษา
- 8) งานบริการด้านประเพณีและวัฒนธรรม

จากการศึกษา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานบริการทั้ง 8 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามการจำแนกตัวแปรเพศ สาขาวิชา เชื้อชาติ ซึ่งนักศึกษาสวนใหญ่มีความเห็นว่า งานบริการที่มีความจำเป็นก่อนข้างสูง ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน การวางแผนการเรียนและอาชีพ การบริการสุขภาพ

และที่อยู่อาศัย ส่วนงานบริการที่เห็นว่ามีควมจำเป็นน้อย ได้แก่ การให้คำปรึกษา
องค์การนักศึกษา การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ประเพณีและวัฒนธรรม และงานบริการ
พิเศษแก่นักศึกษา

แจม (Sam, 1983 : 398-A) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับ
งานบริการบุคลากรนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา โดยประเมินผลสำเร็จของ
งานบริการในด้านต่อไปนี้ คือ การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ศูนย์สุขภาพนักศึกษา
ศูนย์บริการสุขภาพจิต งานพัฒนานักศึกษาในหอพัก การปกครองและระเบียบวินัย
สถานศึกษา งานบริการข่าวสารด้านอาชีพ กิจกรรมนักศึกษา การบริการจัดหางานทำ
และกิจการนักศึกษาที่เป็นชนกลุ่มน้อย การศึกษาครั้งนี้ ได้ข้อมูลเบื้องต้นจากนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี จำนวน 370 คน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน 9 วิชา จาก 5 คณะวิชา ใน
มหาวิทยาลัยฟลอริดา ในภาคฤดูร้อน ปี ค.ศ. 1981 การศึกษาวิเคราะห์ได้ผล ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นของนักศึกษาซึ่งจำแนกเป็น เพศ ชั้นปี และเชื้อชาติ
มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
- 2) นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยคุ้นเคยกับงานบริการนักศึกษา
- 3) งานบริการนักศึกษามีความสำคัญต่อการศึกษาของนักศึกษามาก
- 4) นักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้บริการของฝ่ายกิจการนักศึกษามากขึ้น
ถ้าเขามีความคุ้นเคย

จอห์น (John, 1984 : 2067-A) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เมดิสัน
ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาเกี่ยวกับงานบริการนักศึกษาสูงอายุ
ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแห่งสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1983 โดยศึกษา
บริการนักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป และเน้นสถาบันขนาดเล็กที่ห่างไกลจาก
ตัวเมือง พบว่ามีการให้บริการแก่นักศึกษาเหล่านี้มากพอสมควร ได้แก่ การให้คำ
ปรึกษาด้านอาชีพ การหางานทำ การแต่งงาน การให้ความช่วยเหลือหอพัก ด้าน
กฎหมาย การปฐมนิเทศ การเงินและสนองความต้องการด้านอื่น ๆ มากพอสมควร
สิ่งที่นักศึกษานี้ต้องการให้สถาบันช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น ให้มีการ
สำรวจความต้องการของนักศึกษา การจัดฝึกอบรมครูอาจารย์ งานบริการที่เห็นว่ามี
ความสำคัญน้อย คือ อัตราค่าธรรมเนียมกิจกรรม การใช้จ่ายกิจกรรม การบริการ
สุขภาพ การจัดที่พัก การจัดทำเอกสารของนักศึกษา ส่วนอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ของ

การบริหารงานด้านนี้ คือ นักศึกษาขาดความสนใจ เพราะไม่มีเวลาเพียงพอ

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษา นักศึกษาที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ตั้งแต่ความหมายของงานกิจการนักศึกษา ความสำคัญของงานกิจการนักศึกษา ขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษา งานแนะแนว และ จัดหางาน งานกิจกรรมนักศึกษา งานปกครอง งานสวัสดิการและพยาบาล การจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยการกำหนดขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ตลอดจนสร้างแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดจะได้นำเสนอในบทต่อไป